

Na drie jaar COVID-19 blijft ongelijkheid in leervertraging afnemen

Citation for published version (APA):

Haelermans, C., van Vugt, L., van Wetten, S., Baumann, S., Havermans, W., Hendrikse, A., Meijer, R., & Smeets, C. (2023). *Na drie jaar COVID-19 blijft ongelijkheid in leervertraging afnemen*. Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek. ROA External Reports NCO Factsheet No. 002

Document status and date:

Published: 30/08/2023

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Na drie jaar COVID-19 blijft ongelijkheid in leervertraging afnemen

Hoewel de wereldwijde COVID-19 crisis achter de rug lijkt, zijn de gevolgen op de leerontwikkeling van leerlingen nog steeds zichtbaar. Tijdens de COVID-19 periode werden scholen en leerlingen meer dan eens geconfronteerd met schoolsluitingen, afstandsonderwijs en lesuitval. Welke consequenties heeft dit gehad voor de leergroei van Nederlandse leerlingen, en de verschillen tussen leerlingen naar opleidingsniveau van de ouders? We maken de balans op na drie jaar COVID-19.

In deze factsheet kijken we naar de landelijke cijfers voor de Cito-vaardigheidsscores van leerlingen in de volgende drie domeinen: begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde. **Deze factsheet gaat alleen over leerlingen die bij de start van COVID-19 in de onderbouw zaten (in groep 3, 4 en 5)**, omdat we hier kijken naar de leergroei over een periode van drie jaar. Deze leerlingen zitten nu dus in de bovenbouw.

Om de leergroei sinds COVID-19 te bepalen, berekenen we de leergroei over drie jaar tussen de M-toets in 2019/2020 en de M-toets in 2022/2023.¹ We vergelijken dit met de 'normale' leergroei in drie jaar tussen de M-toetsen in de periode vóór COVID-19. Voor die vergelijking gebruiken we de leergroei van de M-toets van 2015/2016 naar de M-toets in 2018/2019 én de leergroei van de M-toets van 2016/2017 naar de M-toets in 2019/2020 (= vóór COVID-19).

Om de leergroei tussen domeinen makkelijker te kunnen vergelijken, standaardiseren we de leergroei op dezelfde schaal, waarbij de gemiddelde leergroei vóór COVID-19 de 0-lijn is. Zo kunnen we in de figuren zien wat de afwijking in de leergroei is ten opzichte van de periode vóór COVID-19 (de verticale 0-lijn) en bij welk domein die afwijking het grootste is.²

» **Let op: De resultaten in deze factsheet zijn niet een-op-een te vergelijken met voorgaande factsheets over de gehele COVID-19 periode, behalve de factsheets over twee en een half jaar COVID-19, omdat het om technische redenen zowel andere leerlingen als andere vóór COVID-19 jaren betreft.**

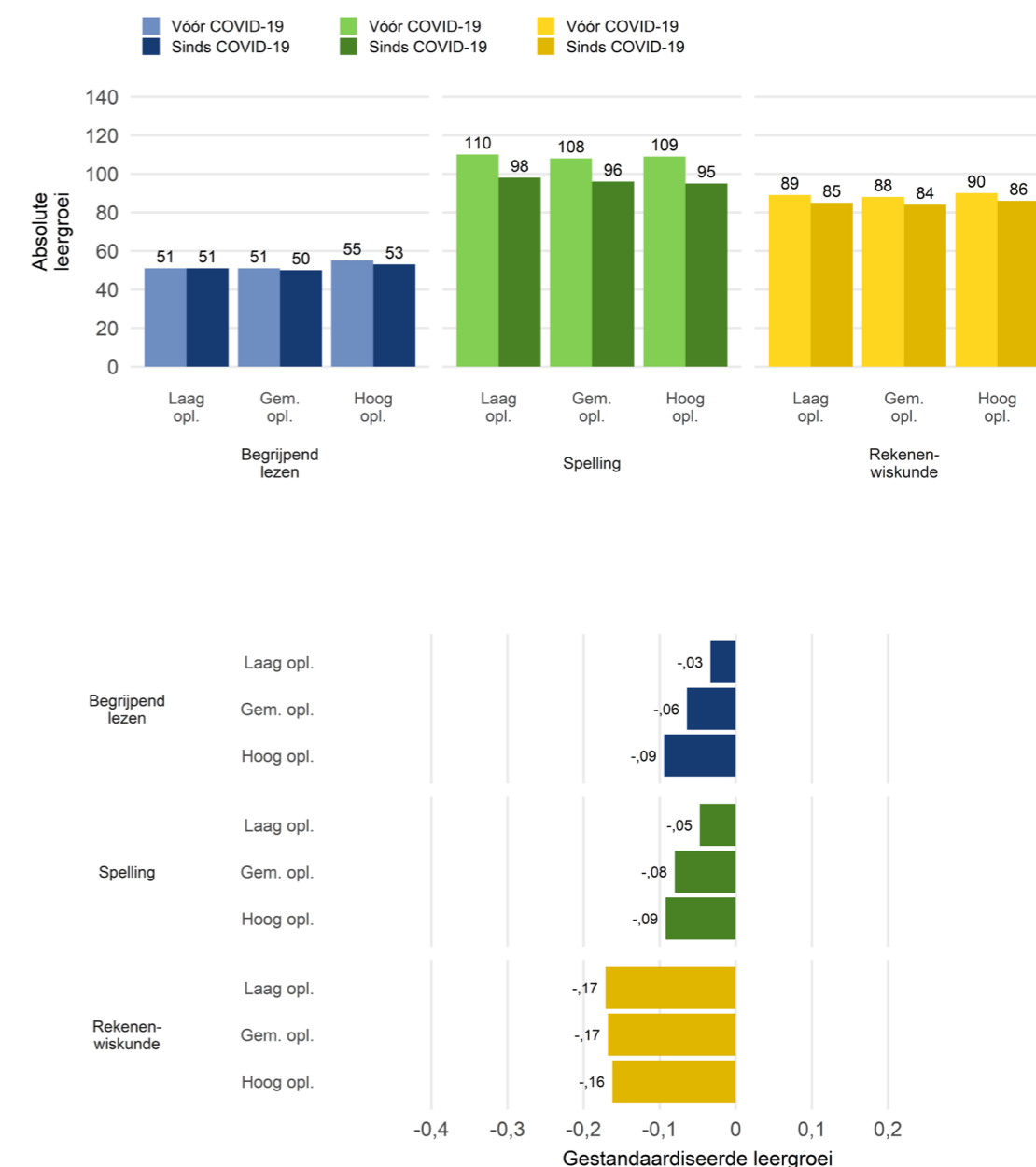
Highlights

- De grootste leervertraging is bij rekenen-wiskunde ongeacht opleidingsniveau ouders.
- De ongelijkheid in leervertraging neemt af.

Drie jaar sinds de start van COVID-19

- zien we de grootste vertraging voor leerlingen met hoogopgeleide ouders bij begrijpend lezen en spelling.
- zijn de verschillen tussen leerlingen naar opleidingsniveau van de ouders kleiner geworden bij rekenen-wiskunde.

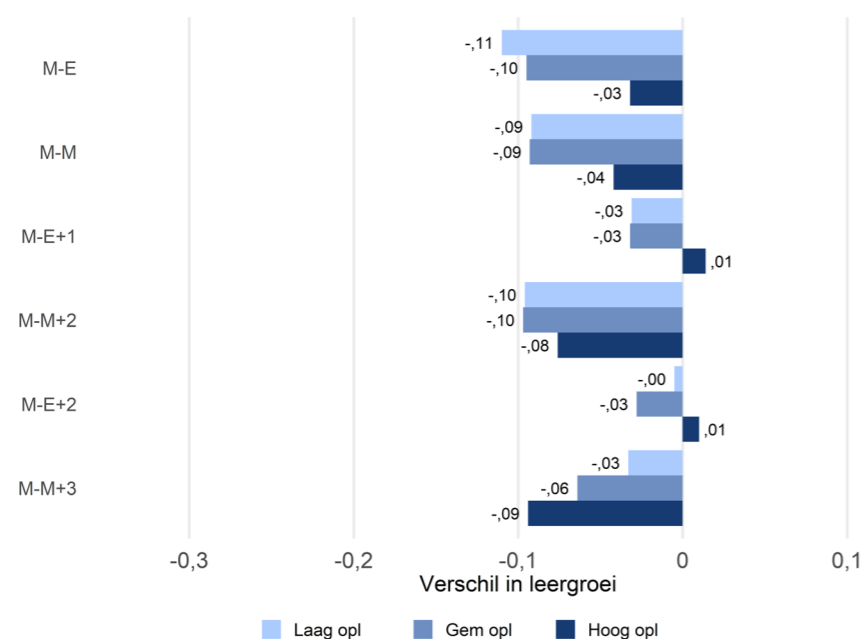
Figuur 1 Verschil in leergroei over drie jaar tussen de periode vóór en sinds COVID-19 voor begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde, uitgesplitst naar opleidingsniveau ouders

Ondanks dat de (afgeronde) getallen bij rekenen-wiskunde gelijk zijn, zijn de balkjes niet exact even lang omdat hier de onafgeronde waarden voor gebruikt zijn.

Figuur 1 laat het verschil in leergroei zien voor alle groep 3, 4 en 5 leerlingen drie jaar na de start van COVID-19, opgesplitst naar het opleidingsniveau³ van de ouders van leerlingen. In het onderste deel van de figuur zien we bij begrijpend lezen en spelling de grootste leervertraging bij leerlingen van hoogopgeleide ouders. Bij rekenen-wiskunde zien we dat de grootste leervertraging zich bevindt bij leerlingen van laag- en gemiddeld opgeleide ouders, maar de verschillen tussen de groepen zijn zo klein dat we hier niet van betekenisvolle verschillen kunnen spreken.

Figuur 2 Gestandaardiseerd verschil in leergroei **begrijpend lezen** na een half jaar (M-E), één jaar (M-M), anderhalf jaar (M-E+1), twee jaar (M-M+2), twee en een half jaar (M-E+2) en na drie jaar (M-M+3), **uitgesplitst naar opleidingsniveau ouders**

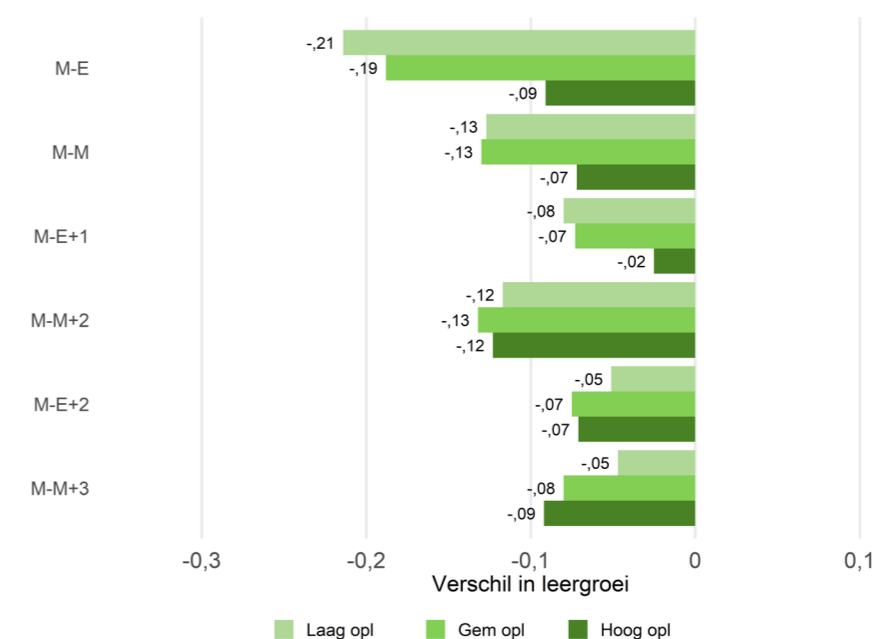
In **Figuren 2 t/m 4** kijken we voor alle drie de domeinen naar het verloop van de leergroei over de verschillende periodes sinds COVID-19 en vergelijken deze met de leergroei vóór COVID-19. Hier vergelijken we wederom de verschillen tussen leerlingen naar het opleidingsniveau van de ouders van leerlingen.

Figuur 2 laat deze vergelijking zien voor begrijpend lezen. Hier zien we dat de vertraging in de leergroei voor leerlingen van laag- en gemiddeld opgeleide ouders in het eerste jaar sinds COVID-19 het grootst was. Na 1,5 jaar en 2,5 jaar is voor alle leerlingen geen sprake meer van een betekenisvolle vertraging ten opzichte van vóór COVID-19. Echter, na twee en drie jaar zien we dat er toch weer sprake is van een vertraging in de leergroei. Drie jaar sinds de start van COVID-19 is bij leerlingen met hoogopgeleide ouders de leertraging het grootst en deze wijkt betekenisvol af van leerlingen met laagopgeleide ouders.

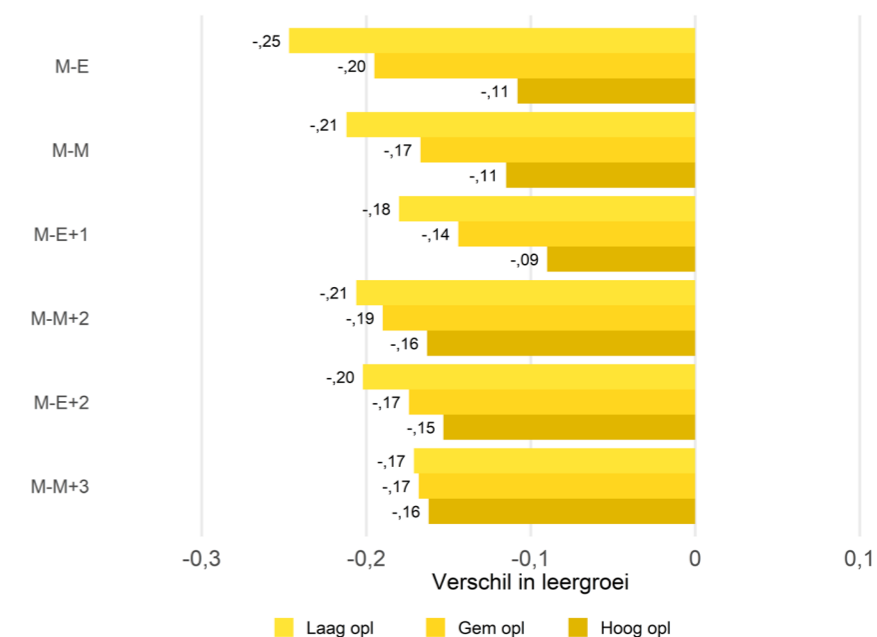
In **Figuur 3** zien we dat voor het domein spelling leerlingen van hoogopgeleide ouders in de eerste anderhalf jaar van COVID-19 de minste vertraging hadden. In de periode vanaf twee jaar sinds COVID-19 verschilt de leergroei niet betekenisvol meer tussen de groepen. Wanneer we kijken naar drie jaar vanaf de start van COVID-19, dan zien we dat leerlingen van hoogopgeleide ouders de grootste vertraging hebben.

In **Figuur 4** zien we dat de leergroei sinds COVID-19 voor rekenen-wiskunde vertraagd blijft ten opzichte van de periode vóór COVID-19, ongeacht het opleidingsniveau van de ouders en meetmoment. De leertragingen zijn gedurende alle bekeken periodes steeds het grootst voor leerlingen met laagopgeleide ouders en het kleinst voor leerlingen met hoogopgeleide ouders. Wel worden zowel de vertraging in leergroei voor leerlingen met laagopgeleide ouders als de verschillen tussen leerlingen naar opleidingsniveau ouders kleiner. Drie jaar na de start van COVID-19 zijn er geen betekenisvolle verschillen meer in de leergroei van leerlingen naar opleidingsniveau van hun ouders.

Figuur 3 Gestandaardiseerd verschil in leergroei **spelling** na een half jaar (M-E), één jaar (M-M), anderhalf jaar (M-E+1), twee jaar (M-M+2), twee en een half jaar (M-E+2) en na drie jaar (M-M+3), **uitgesplitst naar opleidingsniveau ouders**

Figuur 4 Gestandaardiseerd verschil in leergroei **rekenen-wiskunde** na een half jaar (M-E), één jaar (M-M), anderhalf jaar (M-E+1), twee jaar (M-M+2), twee en een half jaar (M-E+2) en na drie jaar (M-M+3), **uitgesplitst naar opleidingsniveau ouders**

Let op

Bij de interpretatie van de gepresenteerde gegevens is het belangrijk om de volgende nuances aan te brengen:

- We hebben alleen gegevens over de vaardigheden in begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde. We hebben geen gegevens over hoe de leergroei bij andere vakken zich ontwikkeld heeft en of de ontwikkeling in de kerndomeinen mogelijk ten koste is gegaan van de andere vakken en/of andere ontwikkelingsgebieden.
- We hebben geen gegevens over de gevolgen van de COVID-19-crisis op de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen.
- Naarmate COVID-19 steeds verder op de achtergrond raakt, wordt het ook moeilijker veranderingen in de leergroei toe te schrijven aan de gevolgen van COVID-19.

Eindnoten

1. We laten de leergroei tussen M3 en M6 buiten beschouwing voor begrijpend lezen, omdat er voor dit domein geen M3-toets wordt afgenomen.
2. Voor verdere uitleg zie de Technische Toelichting op www.nationaalcohortonderzoek.nl/factsheets-leergroei.
3. Lage opleiding is maximaal vmbo b/k diploma, mbo1 diploma of onderbouw havo of vwo; Hoge opleiding is hbo of wo.